

N:o 159.

Af Herr S. A. Hedlund: Angående underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, med hemställan om omorganisation af rikets offentliga läroverk samt om förändrad skolstyrelse och inspektion, m. m.

Då jag vid den föregående riksdagen väckte motion derom, att musik- och ritundervisningen äfvensom gymnastiköfningarne skulle få intaga sina behöriga platser i den offentliga undervisningen, inleddes denna motion med några betraktelser, som voro egnade att visa, det härmed afsågs något vida mer, än att häfda nämnda undervisningsämnen och öfningars betydelse. Det gällde i sjelfva verket, att bygga rikets offentliga undervisning på en ny grundval, genom att uppställa såsom deras mål: *den allmänna medborgerliga bildningen*, men icke den specialbildning, hvarmed åsyftas att dana de första ämnesvennerna för kyrkliga och civila embeten och tjenster.

Dessa grundsatser har jag temligen utförligt utvecklat i den broschyr, som jag tager mig friheten bilägga denna motion och hvaraf jag hoppas kunna snart utdela exemplar till Kammarens ledamöter. I hopp att en och annan skall vilja egnas denna vidlyftigare framställning någon uppmärksamhet, förbigår jag här de närmare motiverna i ämnet, för att öfvergå omedelbart till det praktiska resultat, hvartill undersökningen ledt, och anhåller sålunda att få vördsamt föreslå, det Riksdagen ville för sin del antaga och hos Kongl. Maj:t såsom sin mening underdånigst framställa efterföljande grunder för ordnandet af rikets offentliga, d. v. s. af Staten omedelbart underhållna undervisningsverk:

1. Rikets offentliga läroverk fördelas i fyra kategorier.
 - a. tvåklassiga,
 - b. femklassiga och
 - c. fullständiga eller åttaklassiga, hvartill komma
 - d. latinskolor eller gymnasier.
2. Det tvåklassiga läroverket ordnas så, att det på en gång utgör det första stadiet i det fullständiga läroverket och tillika en sjelfständig läroanstalt för sig, med avslutade lärokurser, motsvarande den högre afdelningen af folkskolan, kunskande alltså, i den mån den sednare utbildas, af densamma ersättas.
3. Det femklassiga läroverket utgör, på samma sätt, på en gång ett stadium i det fullständiga läroverket och tillika ett sjelfständigt helt för sig, derifrån lärjungan

jungen kan — vid en normalålder af 15 år — utgå i det praktiska lifvet eller till specialskolor, hvartill räknas latin-skolan, som nu utgrenar sig fritt från det allmänna läroverkets stam.

4. De två första klasserna äfvensom de tre derpå följande i det fullständiga läroverket ordnas i noga öfverensstämmelse med de två- och femklassiga läroverken.

5. Latinskolans tre klasser och den allmänna skolans tre sista klasser mötas åter uti den vetenskapliga högskolan eller universitetet.

Anm. Håller man derpå, att latin-skolan skall utgrena sig vid ett tidigare stadium än det här föreslagna, så lägger organisationen deremot ej något hinder.

6. Undervisningen i den allmänna skolan ordnas så, att skolans mål: en harmonisk utveckling af individen och danandet af en praktiskt duglig och god medborgare hålles strängt för ögat.

Anm. De läroämnen, som anses motsvara dessa skolors uppgift och deras fördelning, angifvas på det i den omnämnda broschyren uppställda läseschema.

För hvarje institution kräfras, om den skall rätt fungera, *trenne* hufvudvilkor: en god *organisation*, en god *styrelse* samt en sakkunnig och samvetsgrann *inspektion*.

Till hvad förut blifvit föreslaget, beträffande den offentliga undervisningens organisation, ansluta sig alltså äfven de två sednare momenterna, och får jag i detta hänseende vördsamt föreslå:

1. Att för hvarje *län* måtte förordnas ett *läns-skolråd*, med enahanda befogenhet som Kongl. direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk, hvilket skolråd torde böra bestå af Landshöfdingen i länet och stiftets Biskop såsom sjelfskrifne ledamöter jemte en lärare vid länsresidensstadens offentliga läroverk, som Kongl. Maj:t behagade dertill förordna, samt fyra eller sex af landstinget för två à tre år utsedde ledamöter.

Anm. Härmed vunnas att skoldistrikterna blefve mindre än nu, då de omfatta stiftet, samt att läroverken blefve ställda under styrelser, som kunde egna odeladt åt dem sin uppmärksamhet, hvarjemte konsistorierna finge mera odeladt egna sin tid åt *kyrkans* angelägenheter.

2. För hvarje *län* förordnas af Kongl. Maj:t (eller af chefen för Kongl. Ecklesiastik-departementet) på en tid af högst fem år i sender en *inspektor*, som öfvervakar länets *hela* undervisningsväsen, såväl högre som lägre, och som är tillika sekreterare i länets skolråd.

Desse inspektörer åtnjuta en lön af Staten utaf minst 3,000 R:dr R:mt årligen.

Det stånde landstingen fritt att till skolrådets förfogande lemna medel för anställande af en eller flera under- eller extra-inspektörer, hvilka af skolrådet tillsättas, efter inspektors hörande.

Slutligen och i sammanhang härmed vågar jag föreslå,

att privata läroverk, som ordna sin undervisning i enlighet med de offentliga läroverkens plan samt underkasta sig länets allmänna inspektion, må ega samma behörighet som dessa läroverk, att dimittera lärjungar till universitet; äfvensom

att godkänd undervisningsverksamhet i så ordnade privata läroverk må utgöra kompetens till anställning och befordran i Statens läroverk.

Jag anhåller att denna min motion må varda remitterad till det särskilda Utskott, som jag anhåller må blifva tillsatt, för att behandla alla vid denna riksdag förekommande motioner rörande den allmänna undervisningen.

S. A. Hedlund.

N:o 160.

Af Herr S. A. Hedlund: Angående danaarf efter aflidne Bagaremästaren Gustaf Schröder och hans jembäl aflidna hustru.

Magistraten i Marstrand har vid arfskifte, förrättadt den 26 Juni och 3 Juli 1865, efter i nämnda stad bosatt och derstädes den 31 Mars 1851 afliden Bagaremästaren *Gustaf Schröder*, i stöd af 3 Kap. Ärdabalken och Kongl. Förordningen den 19 Maj 1845 samt med jembäl fästadt afseende å bestämmelserna uti ett 1841 emellan berörde Schröder och hans 1844 aflidna hustru upprättadt inbördes testamente, innehållande, att sedan begge makarne äro aflidna, »träde arvingarne å ömse sidor hvardera till den andel, som lag utsätter», tillerkänt Stadsmäklaren